

Begrepp och processer i psykoterapi och -analys i grupp

Inge Widlund, red. **Den analytiska gruppen. Grupp-analys i teori och praktik.** 326 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 1995. Pris ca 390 kr. ISBN 91-27-05563-9.

Recensent: överläkare Björn Wrangsjö, Institutionen för utbildning i barn- och ungdomspsykiatri, S:t Görans sjukhus, Stockholm.

Gruppanalys och grupppsykoterapi, liksom fokus på gruppprocesser i allmänhet, utvecklades under 1970-talet i svenska vårdssammanhang. Trots att utvärderingsforskning visar att psykoterapi i grupp ger minst lika bra resultat som individuell psykoterapi har gruppformen haft svårt att vinna de »marknadsandelar» som borde tillkomma den från kostnad-nytta-synpunkt. Till en del beror det säkert på att patienter som vill ha psykoterapi spontant söker sig till en individuell kontakt och att läkare, som via remisser kan styra val av behandling, inte är tillräckligt medvetna om gruppehandlingens möjligheter.

Samspelande helhet

En välskriven aktualisering och beskrivning av grupppsykoterapis teori och praktiska genomförande ges av medlemmar vid Gruppanalytiska institutet i Stockholm i »Den analytiska gruppen. Gruppanalys i teori och praktik» redigerad av Inge Widlund.

Gruppen har sex till åtta medlemmar och är vanligen halvöppen, dvs då en medlem slutar kan en ny tas in. Behandlingstiden i gruppen kommer härigenom att bli individuell, men rör sig ofta om cirka två år. Gruppen kan vara homogen, t ex med avseende på symtom och problem, men är dock vanligen heterogen med spridning av ålder, personlighet och problematik.

Flera delförfattare betonar vikten av och beskriver komplexiteten i sammansättningen av en grupp för psykoterapeutiska syften. Den enskilda patientens DSM IV-diagnos är av underordnad betydelse. Det är den samspelande helhet som gruppen kommer att utgöra som är avgörande. I gruppen är varje medlem potentiellt hu-

vudperson, medspelare, åskådare och terapeut. Det som återskapas i gruppen är aldrig slutförda samspel i gruppmedlemmarnas nyckelrelationer från deras personliga nätverk och livshistoria. Då patienten mer och mer tenderar att se sig själv med gruppens ögon får han eller hon också en sannare, mer sammanhållen och en med verkligheten överensstämmande bild av sig själv. Det ömsidiga stöd som gruppmedlemmarna kan ge varandra är mycket betydelsefullt.

Personligt färgad inblick

Författarna behandlar centrala aspekter av grupppsykoterapifältet. De behandlar teori, historisk utveckling samt gruppanalysens rötter i socialpsykologin. De ger en översikt över såväl grundläggande riktlinjer och processer vid gruppstarten som olika typer av interventioner i grupparbetet samt processer under avslutningsfasen.

De ger en personligt färgad tankeväckande inblick i sina grupperfarenheter och låter läsaren följa arbetet i en psykiatriskt svårt belastad kvinnogrupp respektive arbete med unga vuxna studerande i grupp.

I ett avsnitt om forskning konstateras, förutom att grupppsykoterapi som metod måste betraktas som vetkningsfull, att såväl schizofrena som borderline-patienter, och inte bara neurotiker, kan behandlas i grupp och att behandlingsmetodiken måste anpassas efter patienternas störningstyp. Behandling i homogena grupper har givit positiva resultat för bl a sexuellt utnyttjade barn och ungdomar, bulimiker, äldre deprimerade patienter och patienter med posttraumatiska stressyndrom.

Lättillgänglig och läsvärd bok

Boken har sitt värde i att den klargör gruppanalysens och -psykoterapis positioner i dag vad gäller teori, metodik och resultat. Den är lättillgänglig, då författarna ofta klargör olika centrala begrepp och processer med hjälp av korta kliniska vinjetter. Framställningen är läsvärd för alla som är intresserade av gruppprocesser och deras användning i behandlingsarbete och inte minst för kolleger som remitterar patienter till psykoterapi. •

Besvarade läkemedelsfrågor på CD-ROM

Drugline. CD-ROM/ERL. Läkemedelsinformationscentralen Huddinge sjukhus. Sökprogramvara: SilverPlatter SPIRS/ERL. Plattform: Mac, Dos, Windows & UNIX. Uppdateringsfrekvens: 2 gånger/år. Pris ca 4 000 kr (enanvändare) exkl moms och fraktagift. Kan beställas från Info Nordic AB, Box 4, 544 21 Hjo.

Recensent: överläkare Karl Göran Prütz, medicinska kliniken, Helsingborgs lasarett.

Sedan 1975 har de regionala läkemedelsinformationscentralerna – knutna till region-sjukhusens kliniskt farmakologiska enheter – systematiskt lagrat och indexerat frågor och svar gällande läkemedelsproblem av olika slag. DRIC (Drug Research & Information Centre) på Huddinge sjukhus har tillsammans med IT-företaget Info-Nordic AB tagit fram en CD-ROM-version av denna innehållsrika databas. Sammanlagt finns på den första CD:n nära 7 500 frågor, varav drygt 1 000 på engelska. Bland de presumtiva kunderna/användarna finns Läkartidningens läsekrets. Vem kan då tänkas få valuta för de 4 000 kr som en användarlicens kostar?

Varierande användarförmåga

Hur svaret på frågan blir beror mycket på vilken uppfattning man har om läkarkårens förmåga att använda datorer.

På vår klinik räckte ungefär en tredjedel av de för stunden samlade kollegerna upp handen när jag frågade hur många som trodde sig kunna använda den aktuella CD-skivan, när jag beskriver vad den innehöll och vilket sökverktyg som användes. Datorkunskapen varierar enormt bland läkare. Bland mina läkarbekanta finns både sådana som när som helst skulle kunna försörja sig som professionella programmerare och sådana för vilka en dator är en onödig, obegriplig och till och med lite farlig manick. Allt fler inser emellertid datorns möj-

ligheter och även det faktum att man inte, lika lite som man vid bilkörning behöver veta hur bilen i alla delar fungerar, vid datoranvändning behöver förstå vad som händer utan bara hur man får önskvärt resultat.

Explosionsartad utveckling

Under 1990-talet har CD-ROM-teknologin exploderat. Numera finns det enbart i biomedicinska sammanhang hundratals databaser som täcker den vetenskapliga litteraturen. Vanligast är att det förutom bibliografiska uppgifter finns ett abstract av artikeln på skivan. Databaserna uppdateras regelbundet genom utgivning av nya skivor. Den mest kända databasen är Medline, som också kan nås online.

Nya användningsområden för tekniken utvecklas snabbt. Hela årgångar med komplett innehåll (text, bilder, diagram) kan fås av kända tidskrifter. Multimediateknik (kombination av text, ljud och bild) kan ge vetenskaplig information nya dimensioner.

Många fördelar framför online-sökning

Fördelen med CD-ROM jämfört med online-sökning är att tidspressen och rädslan för att göra fel elimineras. Användaren kan i lugn och ro lära sig hur systemet fungerar och på samma sätt som de flesta av oss, genom »trial and error» lära sig tjäma datorn.

Frågorna rör t ex interaktionsproblem, behov av dosjusteringar vid nedsatt njur- eller leverfunktion och användning av vanliga läkemedel på ovanliga indikationer. Denna kunskapsbank har sedan flera år varit åtkomlig via så kallad online-sökning, dvs sökning som sker under tiden man via ett modem är uppkopplad mot en dator där databasen rent fysiskt finns. Alla som sysslat med denna typ av litteratursökning vet att det inte är helt lätt alla gånger. Minuterna rinner iväg, telefonräkningen och räkningen för uppkopplingstiden mot värddatorn växer. Språket, »kommandosyntaxen», är svårt för den oinvigda. Minsta felslag på tangenterna kan leda till att ingenting alls kommer i retur eller till att sökresultaten blir något helt annat än det förväntade. Visserligen finns det i dag bra hjälpprogram som gör problemen mindre, men den grundläggande principen, att sökningen görs i realtid, kommer man inte runt.

»Drugline på CD-ROM» är